

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА
СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи

на тему

**«ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ
ДУМКИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО
СЕРЕДОВИЩА»**

Виконала: студентка 4 курсу групи
ЗСМК-42 першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти

спеціальності 061 Журналістика

Кодацька Є. В.

Керівник: PhD з соціології, доцент ЗВО
кафедри політичної соціології

Нехаєнко О.В.

Рецензент:

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Соціологічний факультет

Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень) перший (бакалаврський)

Спеціальність 061 - Журналістика

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри прикладної
соціології та соціальних
комунікацій

_____Ірина СОЛДАТЕНКО

“ ____ ” _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Кодацької Єви Максимівни

1. Тема роботи «Вплив соціальних мереж на формування громадської думки в умовах сучасного інформаційного середовища», керівник роботи Нехаєнко О.В. доктор філософії з соціології, старший викладач закладу вищої освіти кафедри політичної соціології, затверджені наказом по університету від «26» березня 2025 року №1006-5/825

2. Строк подання студентом роботи травень 2025 року

3. Перелік питань, які потрібно розробити

- 1) Які основні теоретичні підходи до вивчення соціальних мереж у контексті формування громадської думки?
- 2) Як трансформувалося поняття громадської думки в цифрову епоху?
- 3) Які механізми інформаційного впливу реалізуються через соціальні мережі?
- 4) Які інструменти соціальні мережі використовують для формування суспільно-політичних настроїв?

- 5) Яким чином алгоритми та візуальний контент впливають на емоційне сприйняття інформації?
- 6) Яку роль відіграють інфлюенсери у сучасному медіапросторі?
- 7) Які ризики для громадської думки становлять дезінформація, інформаційні «бульбашки» та поляризація?
- 8) Які практичні рекомендації можна надати для підвищення рівня медіаграмотності та інформаційної безпеки?

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи
1	Збір та аналіз наукової літератури з теми соціальних мереж і громадської думки
2	Вивчення теоретичних моделей впливу цифрових медіа на суспільну свідомість
3	Розробка методології емпіричного дослідження
4	Проведення експертних інтерв'ю та контент-аналізу публікацій у соціальних мережах
5	Аналіз отриманих даних, побудова узагальнень
6	Формулювання висновків та розробка рекомендацій
7	Написання та оформлення тексту кваліфікаційної роботи

Студент

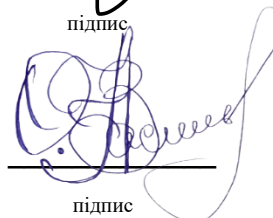

підпис

Єва КОДАЦЬКА

ім'я, прізвище

Керівник роботи

підпис

Оксана НЕХАЄНКО

ім'я, прізвище

АНОТАЦІЯ

Бакалаврська робота присвячена комплексному аналізу впливу соціальних мереж на формування громадської думки в умовах сучасного інформаційного суспільства. У фокусі дослідження – виявлення ключових механізмів цифрового впливу, трансформація публічної сфери та ризики, що постають перед суспільством у зв'язку з масовим поширенням алгоритмічно керованого контенту.

Об'єктом бакалаврського дослідження є процес формування громадської думки в сучасному інформаційному середовищі.

Предметом дослідження є особливості та механізми впливу соціальних мереж на формування громадської думки в умовах інформаційного суспільства.

Мета дослідження полягає у виявленні механізмів впливу соціальних мереж на формування громадської думки в сучасному інформаційному середовищі.

У першому розділі обґрунтовано соціальні мережі як багатофункціональний феномен, який виконує роль інформаційного, культурного, економічного та політичного середовища. На основі міждисциплінарного аналізу було встановлено, що соціальні мережі не лише відображають реальність, а й конструюють її через емоційну візуалізацію, алгоритмічну персоналізацію і мережеву динаміку. Особлива увага приділяється новим формам соціальної взаємодії, цифровій ідентичності, а також технологічним інноваціям, що визначають комунікативну поведінку користувачів.

У другому розділі представлено результати емпіричного дослідження, що включає експертні інтерв'ю, кейс-стаді та дискурс-аналіз. Було виокремлено п'ять ключових механізмів впливу соціальних мереж на громадську думку: емоційна візуалізація, алгоритмічне створення “інформаційних коконів”, експресивна мова популізму, зростання ролі інфлюенсерів як нових лідерів думок та конструкція альтернативної соціальної реальності. Аналіз кейсів продемонстрував, що політична комунікація стає все більш персоналізованою,

фрагментованою й емоційною, а мобілізація громадян — одночасно швидкою, але потенційно поверхневою.

У третьому розділі проаналізовано перспективи і ризики впливу соціальних мереж. З одного боку, підтверджено потенціал для розширення демократичного діалогу, участі громадян у суспільному житті, підзвітності влади та залучення маргіналізованих груп. З іншого — окреслено небезпеки дезінформації, маніпуляцій за допомогою Big Data і штучного інтелекту, гібридних впливів, алгоритмічної поляризації та етичних викликів цифрової доби. SWOT-аналіз та сценарне прогнозування дозволили розробити альтернативні варіанти розвитку інформаційного середовища.

Узагальнюючи, робота доводить, що соціальні мережі сьогодні є не лише каналом комунікації, а й потужним механізмом конструювання реальності, що вимагає нових форм етичної відповідальності, інформаційної безпеки та критичної медіаграмотності. Практичне значення дослідження полягає в розробці рекомендацій щодо регулювання цифрового простору, підвищення стійкості суспільства до маніпулятивного впливу та активізації громадян у процесах демократичного самоврядування.

ABSTRACT

This bachelor's thesis provides a comprehensive analysis of the influence exerted by social networks on the formation of public opinion within the context of contemporary information society. The research specifically addresses critical mechanisms of digital influence, transformations occurring in the public sphere, and the various societal risks associated with the widespread distribution of algorithmically curated content.

The object of the research is the process by which public opinion is shaped within today's informational environment. The subject, in turn, concerns the particular features and mechanisms through which social media platforms influence public opinion formation in contemporary society.

The primary objective of this study is to identify and thoroughly examine the specific mechanisms by which social networks impact public opinion, with special attention to their implications for societal dynamics and communication patterns.

In the first chapter, social networks are examined and established as multifaceted phenomena that transcend mere communication channels, functioning as crucial informational, cultural, economic, and political environments. Employing interdisciplinary analysis, the research underscores that social media not only reflect reality but actively construct it through emotional visualization, algorithmic personalization, and network-driven dynamics. Special attention is given to novel forms of social interaction, the emergence of digital identities, and technological innovations significantly shaping user communication behaviors.

The second chapter presents empirical research findings obtained through expert interviews, detailed case studies, and rigorous discourse analysis. The study identifies five principal mechanisms through which social networks influence public opinion: emotional visualization, algorithmic creation of "information cocoons," expressive populist rhetoric, the increasing prominence of influencers as modern opinion leaders, and the construction of alternative social realities. Case analysis demonstrates that political communication is becoming increasingly personalized, fragmented, and

emotionally charged, while citizen mobilization emerges as both rapid and potentially superficial.

The third chapter explores both the prospects and risks associated with social media influence. On one hand, the research confirms significant potential for enhancing democratic dialogue, facilitating citizen engagement, promoting governmental accountability, and amplifying the voices of marginalized groups. On the other hand, it outlines substantial risks, including misinformation, manipulation through big data and artificial intelligence, hybrid threats, algorithmic polarization, and ethical challenges inherent in the digital age. SWOT analysis and scenario forecasting enabled the development of various alternative pathways for the evolution of the informational landscape.

Summarizing its key findings, this study argues that contemporary social networks serve not merely as communication channels but as powerful mechanisms actively shaping social realities. This transformation necessitates novel forms of ethical responsibility, improved information security measures, and a heightened emphasis on critical media literacy. The practical significance of the research lies in its provision of specific recommendations for digital space regulation, bolstering societal resilience against manipulative influences, and encouraging citizen participation in democratic governance processes.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ТА ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ.....	10
1.1 Соціальні мережі як феномен сучасного інформаційного суспільства ..	10
1.2 Сутність та особливості формування громадської думки в цифрову епоху	16
1.3 Механізми впливу соціальних мереж на суспільну свідомість	25
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	30
2.1 Дослідження основних інструментів впливу соціальних мереж на громадську думку	30
2.2 Роль соціальних мереж у формуванні суспільно-політичних настроїв	34
2.3 Перспективи та ризики впливу соціальних мереж на громадську думку в умовах інформаційного суспільства	37
ВИСНОВКИ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	43
ДОДАТКИ.....	46

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена стрімким розвитком соціальних мереж та їх зростаючим впливом на формування громадської думки в сучасному інформаційному середовищі. В умовах діджиталізації суспільства соціальні мережі стали не лише платформою для комунікації, але й потужним інструментом впливу на суспільну свідомість, формування ціннісних орієнтацій та поведінкових патернів користувачів. Особливої актуальності набуває дослідження механізмів та інструментів впливу соціальних мереж на громадську думку в контексті зростання інформаційних загроз, поширення дезінформації та маніпулятивних технологій у цифровому просторі.

Соціальні мережі сьогодні виступають ключовим джерелом інформації для значної частини населення, особливо молоді, та мають безпосередній вплив на формування світогляду, політичних преференцій та соціальних установок користувачів. Вони створюють нові можливості для швидкого поширення інформації, мобілізації громадської активності та формування суспільного дискурсу. Водночас, зростає необхідність дослідження потенційних ризиків та негативних наслідків впливу соціальних мереж на громадську думку, зокрема в контексті інформаційної безпеки та психологічного благополуччя користувачів.

Об'єктом дослідження є процес формування громадської думки в сучасному інформаційному середовищі.

Предметом дослідження є особливості та механізми впливу соціальних мереж на формування громадської думки в умовах інформаційного суспільства.

Мета дослідження полягає у виявленні механізмів впливу соціальних мереж на формування громадської думки в сучасному інформаційному середовищі.

Для досягнення поставленої мети визначено наступні *завдання*:

1. Проаналізувати сучасний стан розвитку соціальних мереж як інструменту впливу на громадську думку.
2. Дослідити основні механізми та канали впливу соціальних мереж на формування суспільних настроїв.

3. Визначити рівень довіри до різних джерел інформації в соціальних мережах.
4. Оцінити емоційний вплив контенту соціальних мереж на користувачів.
5. Розробити рекомендації щодо підвищення ефективності використання соціальних мереж у формуванні громадської думки.

У роботі використано загальнонаукові методи: аналіз наукової літератури, систематизація та узагальнення даних; спеціально соціологічні методи: глибині інтерв'ю, кейс-стаді та дискурс-аналіз.

Для дослідження використано соціологічне опитування, проведене серед користувачів соціальних мереж, а також контент-аналіз публікацій у соціальних мережах за період 2023–2024 років. В емпіричній частині дослідження також застосовано метод напівструктурованих інтерв'ю тривалістю 60–90 хвилин із вісьмома експертами у сферах політичних комунікацій, медіасоціології та політичного консалтингу.

Теоретичне та практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів для розробки ефективних стратегій управління інформаційними потоками в соціальних мережах, протидії деструктивним інформаційним впливам та забезпечення інформаційної безпеки суспільства. Розуміння механізмів впливу соціальних мереж на громадську думку є важливим для розвитку медіаграмотності населення та формування критичного мислення в умовах інформаційного суспільства. Основу теоретичного аналізу становлять концепції інформаційної взаємодії в цифровому середовищі (М. Кастельс), теорія «інформаційної бульбашки» (Е. Парісер), теорія фреймінгу (Е. ГOFFман, Р. Ентман), а також дослідження феномену цифрової публічної сфери (Ж. Навермас, З. Бауман). У дослідженні також враховано сучасні підходи до вивчення дезінформації, когнітивних викривлень і медіавпливу, запропоновані в працях таких дослідників, як D. Kahneman, S. Vosoughi, Н. Allcott та ін.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному підході до аналізу впливу соціальних мереж на процес формування громадської думки в умовах цифровізації та зростання інформаційних ризиків. Уперше здійснено поєднання

соціологічного опитування, контент-аналізу та напівструктурованих інтерв'ю з експертами з метою виявлення ключових механізмів, каналів і наслідків впливу цифрового контенту на суспільну свідомість.

Новизна також полягає у виявленні специфіки сприйняття інформації різними віковими категоріями користувачів соціальних мереж, оцінці рівня довіри до джерел інформації в умовах постправди, а також у розробці практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності комунікаційної політики та інформаційної безпеки в соціальних мережах.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ТА ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

1.1 Соціальні мережі як феномен сучасного інформаційного суспільства

Історія розвитку соціальних мереж бере свій початок з появою перших електронних засобів комунікації. Технологічний прогрес та поширення інтернету створили передумови для формування нового типу соціальної взаємодії. Перші прототипи соціальних мереж з'явилися ще в 1970-х роках у вигляді електронних дошок оголошень. Справжній прорив стався з появою веб-технологій та створенням перших масових соціальних платформ на початку 2000-х років. Соціальні мережі швидко перетворилися з простого засобу спілкування на складний соціокультурний феномен. Їх вплив на суспільство став настільки значним, що вони почали формувати нові моделі соціальної поведінки та взаємодії. [5, с. 37]

Соціальна мережа як поняття може бути визначена як інтерактивний веб-сайт або мобільна платформа, що об'єднує користувачів у віртуальні спільноти за інтересами або іншими ознаками. Ключовою особливістю соціальних мереж є можливість створення персональних профілів та встановлення зв'язків між користувачами. Соціальні мережі надають широкий спектр інструментів для обміну інформацією, включаючи текстові повідомлення, фото, відео та аудіоконтент. Вони також забезпечують можливість створення груп, спільнот та публічних сторінок для об'єднання людей зі спільними інтересами. Важливою характеристикою соціальних мереж є їх здатність до масштабування та швидкого поширення інформації через мережу зв'язків між користувачами. [10, с. 56]

Феномен соціальних мереж можна розглядати через призму різних наукових підходів та теорій. Соціологічний підхід акцентує увагу на формуванні нових типів соціальних зв'язків та трансформації традиційних форм комунікації. Психологічний аспект дослідження соціальних мереж фокусується на впливі віртуального спілкування на особистість та її поведінку. Культурологічний аналіз розглядає соціальні мережі як простір формування нової цифрової

культури та специфічних форм самовираження. З точки зору комунікативістики, соціальні мережі представляють собою унікальне середовище для реалізації різноманітних комунікативних практик. Медіадослідження розглядають соціальні мережі як новий тип засобів масової комунікації.

Інформаційне суспільство, в контексті якого розвиваються соціальні мережі, характеризується домінуванням інформаційних технологій у всіх сферах життя. Соціальні мережі стали одним з ключових інструментів створення, поширення та споживання інформації в сучасному світі. Вони значно вплинули на швидкість та характер інформаційного обміну між людьми. Соціальні мережі створили нові можливості для самореалізації та професійного розвитку. Інформаційні потоки в соціальних мережах формують громадську думку та впливають на соціальні процеси. Вони також стали важливим фактором розвитку глобального інформаційного простору.

Особливе значення соціальних мереж полягає в їх впливі на формування ідентичності сучасної людини. Віртуальний простір соціальних мереж дозволяє користувачам експериментувати з різними аспектами своєї особистості. Через соціальні мережі відбувається активне самопрезентація та конструювання власного іміджу. Користувачі мають можливість створювати та підтримувати множинні соціальні ролі. Віртуальна ідентичність часто стає не менш важливою, ніж реальна. Соціальні мережі впливають на формування цінностей та поведінкових патернів користувачів. [17, с. 98]

Економічний аспект функціонування соціальних мереж також заслуговує на особливу увагу. Соціальні мережі створили нові бізнес-моделі та можливості для комерційної діяльності. Вони стали потужним інструментом маркетингу та просування товарів і послуг. Через соціальні мережі відбувається формування споживчих трендів та переваг. Рекламні можливості соціальних мереж постійно розширюються та вдосконалюються. Економічна цінність соціальних мереж визначається не лише прямими доходами, але й накопиченими даними про користувачів.

Політичний вплив соціальних мереж став очевидним у контексті різних суспільно-політичних подій останніх років. Соціальні мережі виступають платформою для політичної комунікації та мобілізації громадян. Вони відіграють важливу роль у формуванні політичного порядку денного та громадської думки. Через соціальні мережі відбувається координація соціальних рухів та протестних акцій. Політичні актори активно використовують соціальні мережі для взаємодії з електоратом. Соціальні мережі стали важливим інструментом політичної боротьби та інформаційного протистояння. [25, с. 78]

Технологічний розвиток соціальних мереж характеризується постійним впровадженням нових функцій та можливостей. Штучний інтелект та машинне навчання використовуються для персоналізації контенту та рекомендацій. Розвиваються технології віртуальної та доповненої реальності в соціальних мережах. Алгоритми обробки великих даних дозволяють аналізувати поведінку користувачів та прогнозувати тренди. Технічна інфраструктура соціальних мереж постійно вдосконалюється для забезпечення стабільної роботи. Впроваджуються нові стандарти безпеки та захисту персональних даних.

Освітній потенціал соціальних мереж реалізується через створення навчальних спільнот та платформ. Соціальні мережі надають доступ до різноманітних освітніх ресурсів та можливостей дистанційного навчання. Вони сприяють розвитку неформальної освіти та самоосвіти. Через соціальні мережі відбувається обмін знаннями та досвідом між професіоналами різних галузей. Освітні установи активно використовують соціальні мережі для комунікації зі студентами. Формуються нові педагогічні підходи, адаптовані до особливостей соціальних мереж. [32, с. 95]

Соціальні мережі відіграють важливу роль у розвитку креативних індустрій та культурного виробництва. Вони надають платформу для презентації творчих робіт та пошуку аудиторії. Через соціальні мережі відбувається формування нових культурних трендів та естетичних норм. Креативні спільноти використовують соціальні мережі для колаборації та обміну ідеями. Соціальні

мережі сприяють демократизації культурного виробництва. Вони також впливають на трансформацію традиційних форм мистецтва.

Психологічні аспекти використання соціальних мереж включають як позитивні, так і негативні ефекти. Соціальні мережі можуть сприяти розвитку комунікативних навичок та соціального капіталу. Вони надають можливості для емоційної підтримки та психологічної допомоги. Однак надмірне використання соціальних мереж може призводити до залежності та психологічних проблем. Віртуальне спілкування може впливати на формування самооцінки та психологічного благополуччя. Соціальні мережі можуть посилювати соціальну тривожність та страх пропустити щось важливе.

Проблема безпеки в соціальних мережах стає все більш актуальною з розширенням їх впливу. Користувачі стикаються з ризиками кібербулінгу та онлайн-переслідування. Захист персональних даних та приватності залишається серйозним викликом. Соціальні мережі можуть використовуватися для поширення дезінформації та маніпуляцій. Існують ризики шахрайства та зловживання довірою користувачів. Розробляються нові механізми захисту та модерації контенту. [36, с. 15]

Соціальні мережі значно вплинули на трансформацію медіасфери та журналістики. Вони стали важливим джерелом новин та інформації для багатьох користувачів. Традиційні медіа адаптуються до нових форматів подачі контенту в соціальних мережах. Змінюються принципи роботи журналістів та редакцій. Соціальні мережі сприяють розвитку громадянської журналістики. Вони також впливають на формування медіаграмотності користувачів.

Глобалізаційний вплив соціальних мереж проявляється у формуванні транснаціональних спільнот та культурному обміні. Соціальні мережі долають географічні та культурні бар'єри між людьми. Вони сприяють поширенню глобальних трендів та практик. Через соціальні мережі відбувається культурна дифузія та взаємовплив різних традицій. Формуються нові форми глобальної солідарності та співпраці. Соціальні мережі стають простором міжкультурного діалогу.

Професійні аспекти використання соціальних мереж охоплюють різні сфери діяльності. Соціальні мережі стали важливим інструментом пошуку роботи та професійного нетворкінгу. Вони використовуються для формування професійного іміджу та особистого бренду. Через соціальні мережі відбувається обмін професійним досвідом та знаннями. Розвиваються нові професії, пов'язані з роботою в соціальних мережах. Змінюються традиційні моделі працевлаштування та кар'єрного розвитку.

Правові аспекти функціонування соціальних мереж потребують постійного вдосконалення та адаптації. Законодавство різних країн намагається регулювати діяльність соціальних мереж. Виникають нові правові питання щодо захисту прав користувачів та відповідальності платформ. Розробляються механізми боротьби з протиправним контентом та діяльністю. Формуються міжнародні стандарти регулювання соціальних мереж. Правові норми адаптуються до технологічних змін та нових викликів.

Етичні питання використання соціальних мереж стають все більш актуальними. Формуються нові етичні норми поведінки в віртуальному просторі. Виникають дискусії щодо меж приватності та публічності в соціальних мережах. Етичні дилеми пов'язані з використанням персональних даних та алгоритмів. Соціальні мережі впливають на формування моральних цінностей користувачів. Розвиваються принципи цифрової етики. [39, с. 88]

Вплив соціальних мереж на сімейні відносини та особисте життя має комплексний характер. Соціальні мережі змінюють характер спілкування між членами сім'ї. Вони впливають на формування нових моделей романтичних стосунків. Через соціальні мережі відбувається трансформація традиційних сімейних цінностей. Виникають нові форми підтримки сімейних зв'язків на відстані. Соціальні мережі можуть як зміцнювати, так і послаблювати сімейні стосунки.

Екологічний аспект функціонування соціальних мереж також заслуговує на увагу. Соціальні мережі стають платформою для екологічної освіти та активізму. Вони сприяють поширенню інформації про екологічні проблеми та

шляхи їх вирішення. Через соціальні мережі координуються екологічні ініціативи та проекти. Водночас самі соціальні мережі споживають значні енергетичні ресурси. Розвиваються технології для зменшення екологічного впливу цифрової інфраструктури. [21, с. 87]

Релігійний вимір соціальних мереж проявляється у формуванні віртуальних релігійних спільнот. Соціальні мережі стають простором для релігійної комунікації та практик. Релігійні організації активно використовують соціальні мережі для місіонерської діяльності. Відбувається трансформація традиційних форм релігійності під впливом цифрових технологій. Соціальні мережі сприяють міжрелігійному діалогу та взаємодії. Формуються нові форми релігійного досвіду в віртуальному просторі.

Демографічні особливості використання соціальних мереж відображають різні паттерни поведінки різних вікових груп. Молодь є найбільш активною аудиторією соціальних мереж та формує нові тренди їх використання. Старші покоління поступово адаптуються до цифрових комунікацій. Гендерні відмінності проявляються у способах використання соціальних мереж. Соціально-економічний статус впливає на характер активності в соціальних мережах. Різні демографічні групи демонструють різні преференції щодо вибору платформ та форм взаємодії.

Розвиток мобільних технологій значно вплинув на характер використання соціальних мереж. Мобільні додатки соціальних мереж стали невід'ємною частиною повсякденного життя багатьох людей. Смартфони забезпечують постійний доступ до соціальних мереж та миттєву комунікацію. Розвиваються специфічні формати контенту, адаптовані для мобільного споживання. Мобільні технології розширюють функціональність соціальних мереж. Інтеграція геолокаційних сервісів створює нові можливості для соціальної взаємодії. [13, с. 44]

Майбутнє соціальних мереж пов'язане з розвитком нових технологій та зміною соціальних практик. Очікується подальша інтеграція технологій віртуальної та доповненої реальності. Штучний інтелект буде відігравати все

більшу роль у персоналізації користувацького досвіду. Прогнозується розвиток нових форм соціальної взаємодії та комунікації. Зростатиме роль соціальних мереж у різних сферах життя суспільства. Виникатимуть нові виклики та можливості для розвитку соціальних платформ.

Вплив соціальних мереж на мову та комунікативні практики має глибокий характер. Формуються нові мовні норми та форми вираження в цифровому середовищі. Емодзі та інші візуальні елементи стають важливою частиною онлайн-комунікації. Розвиваються специфічні жанри інтернет-комунікації. Змінюються традиційні правила мовного етикету. Виникають нові форми креативного використання мови в соціальних мережах.

Вплив пандемії COVID-19 значно посилив роль соціальних мереж у суспільстві. Соціальні мережі стали ключовим інструментом підтримки соціальних зв'язків в умовах фізичної ізоляції. Вони забезпечили можливість дистанційної роботи та навчання. Через соціальні мережі поширювалася важлива інформація про епідеміологічну ситуацію. Змінилися патерни використання соціальних мереж. Посилилася їх роль у забезпеченні психологічної підтримки та соціальної взаємодії.

Отже, соціальні мережі як феномен сучасного інформаційного суспільства представляють собою складне та багатогранне явище. Вони впливають на всі сфери суспільного життя та трансформують традиційні форми соціальної взаємодії. Розвиток соціальних мереж створює нові можливості та виклики для суспільства. Їх вплив на формування особистості та соціальних відносин потребує подальшого вивчення. Соціальні мережі продовжують еволюціонувати разом з розвитком технологій та суспільних потреб. Майбутнє соціальних мереж буде визначатися взаємодією технологічних інновацій та соціальних трансформацій. [14, с. 40]

1.2 Сутність та особливості формування громадської думки в цифрову епоху

У сучасному світі формування громадської думки зазнало значних трансформацій під впливом цифрових технологій. Традиційні механізми

формування суспільних поглядів доповнилися новими інструментами та каналами комунікації. Цифрова епоха принесла безпрецедентні можливості для швидкого поширення інформації та обміну думками. Соціальні медіа та онлайн-платформи стали ключовими майданчиками для формування громадської думки. Інтернет створив нові можливості для участі громадян у суспільному діалозі. Технології змінили саму природу публічної сфери.

Громадська думка в цифрову епоху може бути визначена як сукупність суджень та оцінок, що формуються в процесі онлайн та офлайн комунікації щодо суспільно значущих питань. Характерною особливістю сучасної громадської думки є її динамічність та швидка зміна під впливом інформаційних потоків. Цифрові технології дозволяють відслідковувати та аналізувати громадську думку в режимі реального часу. Інтерактивність цифрового середовища створює можливості для активного залучення громадян у процес формування суспільних поглядів. Важливим аспектом є фрагментація громадської думки на різні інформаційні бульбашки. [16, с. 100]

Алгоритми соціальних мереж відіграють значну роль у формуванні інформаційного поля користувачів. Персоналізовані стрічки новин створюють ефект ехо-камери, де користувачі отримують переважно ту інформацію, яка відповідає їхнім поглядам. Системи рекомендацій впливають на вибір контенту та формування переконань. Штучний інтелект аналізує поведінку користувачів та адаптує контент відповідно до їхніх інтересів. Технології машинного навчання дозволяють прогнозувати реакції аудиторії та керувати інформаційними потоками.

Вплив лідерів думок у цифровому просторі став більш значущим та масштабним. Блогери та інфлюенсери формують тренди та впливають на громадську думку через свої платформи. Традиційні медіа адаптуються до нових форматів та каналів комунікації. Експерти та професіонали отримали нові можливості для поширення своїх знань та впливу на суспільну дискусію. Соціальні мережі створили нову категорію публічних фігур. Цифрові платформи дозволяють швидко набувати популярність та вплив.

Емоційний компонент у формуванні громадської думки посилився завдяки особливостям цифрової комунікації. Візуальний контент та короткі відео стали потужними інструментами впливу на масову свідомість. Меми та вірусний контент швидко поширюються та формують суспільні настрої. Емоційні реакції користувачів впливають на алгоритми поширення інформації. Цифрові технології дозволяють створювати емоційно забарвлений контент з високим рівнем залучення аудиторії. Соціальні мережі сприяють емоційному зараженню та колективним реакціям. [29, с. 89]

Феномен фейкових новин та дезінформації став серйозним викликом для формування об'єктивної громадської думки. Швидкість поширення неправдивої інформації в цифровому середовищі часто перевищує швидкість її спростування. Технології дипфейків та маніпуляції з контентом створюють нові загрози для інформаційної безпеки. Критичне мислення та медіаграмотність стають необхідними навичками для сучасного споживача інформації. Розробляються нові методи верифікації інформації та боротьби з фейками. Платформи впроваджують системи фактчекінгу та модерації контенту.

Глобалізація інформаційного простору призвела до формування транснаціональної громадської думки. Локальні події можуть швидко набувати глобального резонансу завдяки цифровим медіа. Культурні та мовні бар'єри долаються за допомогою технологій перекладу та адаптації контенту. Формуються глобальні тренди та рухи, що впливають на локальні спільноти. Міжнародні інформаційні кампанії стають більш ефективними завдяки цифровим технологіям. Виникають нові форми глобальної солідарності та активізму.

Політична комунікація в цифрову епоху зазнала суттєвих змін. Соціальні мережі стали важливим інструментом політичної мобілізації та агітації. Цифрові технології дозволяють проводити таргетовані політичні кампанії. Формуються нові методи політичного впливу через соціальні медіа. Політики активно використовують цифрові платформи для прямої комунікації з виборцями. Змінюється характер політичних дебатів та дискусій. [37, с. 112]

Роль великих даних у формуванні громадської думки стає все більш значущою. Аналіз цифрових слідів користувачів дозволяє прогнозувати суспільні настрої та тенденції. Технології обробки великих даних використовуються для таргетування повідомлень та впливу на різні групи населення. Формуються детальні профілі користувачів на основі їхньої онлайн-активності. Алгоритми аналізу даних допомагають виявляти закономірності у формуванні громадської думки. Виникають етичні питання щодо використання персональних даних для впливу на суспільну думку.

Цифровий активізм став важливим фактором формування громадської думки. Онлайн-петиції та кампанії дозволяють швидко мобілізувати підтримку різних ініціатив. Соціальні мережі використовуються для організації протестів та громадських акцій. Формуються нові форми громадянської участі через цифрові платформи. Хештег-активізм дозволяє привертати увагу до важливих соціальних проблем. Цифрові технології розширюють можливості для громадянського впливу на прийняття рішень.

Психологічні механізми формування громадської думки в цифровому середовищі мають свої особливості. Ефект підтвердження упереджень посилюється через алгоритми соціальних мереж. Групова поляризація проявляється у формуванні закритих онлайн-спільнот. Соціальний тиск та конформізм діють через механізми лайків та репостів. Емоційне зараження відбувається швидше в цифровому просторі. Формуються нові форми соціальної ідентичності через онлайн-спільноти. [40, с. 67]

Медіаосвіта та розвиток критичного мислення стають ключовими факторами формування здорової громадської думки. Навички верифікації інформації та розпізнавання маніпуляцій необхідні для орієнтації в цифровому інформаційному просторі. Розвиваються освітні програми з медіаграмотності для різних вікових груп. Формуються нові підходи до навчання роботи з інформацією. Зростає роль експертного знання у формуванні громадської думки. Важливим стає розвиток навичок цифрового громадянства.

Правове регулювання інформаційного простору впливає на процеси формування громадської думки. Законодавство адаптується до нових викликів цифрової епохи. Розробляються механізми протидії інформаційним маніпуляціям та пропаганді. Формуються норми відповідальності платформ за поширення контенту. Виникають нові підходи до захисту приватності та персональних даних. Міжнародне право адаптується до реалій цифрового інформаційного простору.

Економічні аспекти формування громадської думки в цифрову епоху пов'язані з монетизацією уваги користувачів. Рекламні моделі соціальних мереж впливають на характер поширення інформації. Комерційні інтереси часто визначають пріоритети в показі контенту. Формуються нові бізнес-моделі в сфері управління громадською думкою. Економіка уваги стає важливим фактором у формуванні інформаційного простору. Розвиваються нові форми монетизації впливу на громадську думку.

Технологічні тренди продовжують впливати на еволюцію механізмів формування громадської думки. Розвиток технологій віртуальної та доповненої реальності створює нові можливості для впливу на масову свідомість. Штучний інтелект стає все більш важливим фактором у формуванні інформаційних потоків. Блокчейн-технології можуть змінити підходи до верифікації інформації. Розвиток 5G мереж розширить можливості для створення та поширення контенту. Нові технології створюють як можливості, так і виклики для формування громадської думки. [19, с. 167]

Значний внесок у дослідження формування громадської думки в цифрову епоху зробили численні науковці. Американський дослідник Генрі Дженкінс розробив концепцію "конвергентної культури", яка пояснює взаємодію традиційних та нових медіа у формуванні громадської думки. Його праці "Культура конвергенції" та "Розповсюдження" стали фундаментальними для розуміння сучасних медіапроцесів. Українська дослідниця Галина Почепцов внесла значний вклад у розуміння інформаційних війн та маніпулятивних технологій в цифровому просторі. Британський соціолог Ентоні Гідденс

досліджував вплив глобалізації та цифровізації на формування суспільної свідомості. Його теорія структуризації допомагає зрозуміти механізми трансформації громадської думки в сучасному світі.

Сучасні дослідження соціальних мереж та їх впливу на громадську думку активно розвиваються в роботах американської дослідниці даніх Бойд. Вона запропонувала концепцію "мережевої публічності" та досліджує особливості цифрової соціалізації молоді. Український науковець Георгій Почепцов розробив теорію соціального інжинірингу в контексті цифрових комунікацій. Британський дослідник Роджер Сільверстоун вивчав медіатизацію повсякденного життя та її вплив на формування громадської думки. Його концепція "медіаполісу" описує нову реальність цифрового суспільства. Американський соціолог Мануель Кастельс детально проаналізував роль мережевого суспільства у формуванні нових форм соціальної взаємодії. [26, с. 57]

Роль візуальних комунікацій у формуванні громадської думки досліджується в роботах британської дослідниці Джилліан Роуз. Її праця "Візуальні методології" стала класичною для розуміння впливу візуального контенту на суспільну свідомість. Українська дослідниця Наталія Костенко розробила концепцію медіаритуалів у цифровому просторі. Американський дослідник Генрі Рейнгольд досліджував феномен "розумного натовпу" та мобілізаційний потенціал цифрових технологій. Його роботи допомагають зрозуміти механізми колективної дії в цифрову епоху. Британська дослідниця Соня Лівінгстон вивчає цифрову грамотність та її роль у формуванні критичного мислення.

Розвиток теорії мережевої комунікації знайшов відображення в роботах американського дослідника Барі Велмана. Його концепція "мережевого індивідуалізму" пояснює нові форми соціальних зв'язків у цифрову епоху. Український науковець Володимир Різун досліджує особливості масової комунікації в цифровому середовищі. Британський соціолог Скотт Леш розробив теорію інформаційної критики, яка пояснює механізми формування суспільних

оцінок в цифрову епоху. Його роботи допомагають зрозуміти роль алгоритмів у формуванні громадської думки. Американська дослідниця Шеррі Теркл вивчає психологічні аспекти цифрової комунікації.

Дослідження інформаційних війн та пропаганди в цифровому просторі розвиваються в роботах американського дослідника Філіпа Говарда. Його праця "Дезінформація: як розпізнати фейкові новини" стала важливим внеском у розуміння сучасних інформаційних маніпуляцій. Українська дослідниця Тетяна Крайнікова вивчає медіаспоживання в цифрову епоху. Британський науковець Нік Коулдрі досліджує ритуали медіавикористання та їх вплив на формування громадської думки. Його концепція "медіапрактик" допомагає зрозуміти повсякденні аспекти взаємодії з цифровими медіа. Американська дослідниця Джессіка Кларк вивчає роль емоцій у цифровій комунікації. [33, с. 22]

Вплив алгоритмічної культури на формування громадської думки досліджується в роботах американського науковця Тарлтона Гіллеспі. Його аналіз ролі алгоритмів у суспільному житті став важливим внеском у розуміння цифрових трансформацій. Українська дослідниця Марина Дорош вивчає трансформацію журналістики в цифрову епоху. Британський дослідник Девід Бакінгем розробив концепцію цифрової медіаосвіти. Його роботи допомагають зрозуміти роль освіти у формуванні критичного ставлення до медіаконтенту. Американська дослідниця Лін Шофілд Кларк вивчає цифрову соціалізацію молоді. [4, с. 33]

Дослідження цифрового активізму розвиваються в роботах американської дослідниці Зейнеп Туфекчі. Її праця "Твіттер і сльозогінний газ" аналізує роль соціальних мереж у протестних рухах. Український науковець Борис Потятиник досліджує медіаекологію цифрового простору. Британська дослідниця Сафія Нобл вивчає алгоритмічну дискримінацію та її вплив на формування громадської думки. Її роботи розкривають приховані механізми впливу технологій на суспільну свідомість. Американський дослідник Етан Цукерман аналізує цифровий космополітизм та його роль у формуванні глобальної громадської думки.

Вивчення цифрової демократії та електронної участі знайшло відображення в роботах британського дослідника Стівена Коулмана. Його концепція "цифрового громадянства" пояснює нові форми політичної участі в онлайн-просторі. Українська дослідниця Олена Голубева вивчає трансформацію політичної комунікації в цифрову епоху. Американський науковець Брюс Бімбер досліджує вплив інформаційного достатку на політичну поведінку. Його роботи допомагають зрозуміти механізми формування політичних пререференцій в цифровому середовищі. Британська дослідниця Хелен Маргеттс вивчає цифрову політичну мобілізацію.

Дослідження цифрової ідентичності розвиваються в роботах американського науковця Натаніеля Персілі. Його аналіз впливу соціальних мереж на політичну поляризацію став важливим внеском у розуміння сучасних політичних процесів. Українська дослідниця Тетяна Кузнецова вивчає медіакультуру цифрової епохи. Британський науковець Ендрю Чадвік розробив концепцію "гібридної медіасистеми". Його роботи допомагають зрозуміти взаємодію традиційних та нових медіа у формуванні громадської думки. Американська дослідниця Кейт Кроуфорд вивчає етичні аспекти використання штучного інтелекту.

Вивчення цифрової нерівності та її впливу на формування громадської думки розвивається в роботах британського дослідника Марка Грема. Його дослідження цифрової географії розкривають просторові аспекти інформаційної нерівності. Українська дослідниця Світлана Квіт вивчає масові комунікації в цифрову епоху. Американський науковець Йохай Бенклер досліджує мережеву економіку та її вплив на інформаційне середовище. Його роботи допомагають зрозуміти економічні механізми формування громадської думки. Британська дослідниця Таня Берроуз вивчає цифрову культуру та її вплив на соціальні процеси. [12, с. 31]

Дослідження цифрової безпеки та її ролі у формуванні громадської думки розвиваються в роботах американського дослідника Брюса Шнайера. Його праці з кібербезпеки стали важливим внеском у розуміння ризиків цифрового

суспільства. Українська дослідниця Ольга Горошко вивчає гендерні аспекти цифрової комунікації. Британський науковець Девід Лайон досліджує проблеми спостереження в цифрову епоху. Його роботи допомагають зрозуміти вплив цифрового нагляду на суспільну свідомість. Американська дослідниця Сара Баннет вивчає роль технологій у формуванні суспільних цінностей.

Вивчення цифрової етики знайшло відображення в роботах британської дослідниці Лучани Флоріді. Її концепція "інфосфери" пояснює етичні виклики цифрової епохи. Український науковець Валерій Іванов досліджує масову комунікацію та її трансформації в цифровому середовищі. Американська дослідниця Даніела Цитрон вивчає проблеми кіберпереслідування та його вплив на громадську думку. Її роботи розкривають негативні аспекти цифрової комунікації. Британський дослідник Чарльз Есс аналізує міжкультурні аспекти цифрової етики.

Дослідження цифрового сторітелінгу та його ролі у формуванні громадської думки розвиваються в роботах американської дослідниці Джанет Мюррей. Її праці з цифрової наративності допомагають зрозуміти механізми створення переконливих історій в онлайн-просторі. Українська дослідниця Марина Наумова вивчає трансформацію медіаспоживання в цифрову епоху. Британський науковець Мартін Хенд досліджує цифрову повсякденність. Його роботи розкривають вплив технологій на рутинні практики та формування суспільних уявлень. Американська дослідниця Лісбет ван Зоонен вивчає гендерні аспекти цифрової культури.

Вивчення цифрової пам'яті та її впливу на формування громадської думки розвивається в роботах британського дослідника Ендрю Хоскінса. Його концепція "цифрової пам'яті" пояснює трансформації колективних спогадів у цифрову епоху. Українська дослідниця Наталія Габор вивчає медіаконвергенцію та її вплив на суспільну свідомість. Американський науковець Вільям Даттон досліджує "п'яту владу" інтернету. Його роботи допомагають зрозуміти нові форми суспільного контролю в цифрову епоху. Британська дослідниця Джейн

Сінгер вивчає трансформацію журналістських практик в онлайн-середовищі. [3, с. 85]

Таким чином, дослідження формування громадської думки в цифрову епоху є міждисциплінарним полем, де працюють науковці з різних країн та наукових традицій. Їхні роботи дозволяють краще зрозуміти складні механізми трансформації суспільної свідомості під впливом цифрових технологій та створюють теоретичну базу для розуміння сучасних комунікативних процесів.

1.3 Механізми впливу соціальних мереж на суспільну свідомість

Психологічні процеси впливу соціальних мереж на суспільну свідомість являють собою складну систему взаємопов'язаних процесів та інструментів. Алгоритми соціальних мереж використовують складні системи машинного навчання для аналізу поведінки користувачів та персоналізації контенту. Персоналізовані стрічки новин створюють унікальне інформаційне середовище для кожного користувача. Функціональні особливості рекомендацій впливають на вибір контенту та формування світогляду. Технології глибокого навчання дозволяють прогнозувати інтереси користувачів та адаптувати контент. Соціальні мережі використовують поведінкові патерни для оптимізації залучення користувачів.

Віральність емоційного зараження в соціальних мережах відбувається через інструменти соціального підкріплення та групової динаміки. Система лайків та реакцій створює миттєвий зворотний зв'язок та впливає на емоційний стан користувачів. Вірусний контент швидко поширюється завдяки емоційному резонансу з аудиторією. Соціальні мережі підсилюють емоційне забарвлення контенту через особливості відбору та просування. Емоційно заряджені повідомлення отримують більше уваги та взаємодії. Користувачі схильні до емоційного зараження через природні прояви емпатії та наслідування. [9, с. 55]

Характерні особливості соціального порівняння в онлайн-просторі впливають на формування самооцінки та соціальних стандартів. Користувачі постійно порівнюють себе з іншими через візуальний та текстовий контент.

Соціальні мережі створюють ілюзію ідеального життя через селективну презентацію досвіду. Основні принципи фільтрації та редагування контенту підсилюють ефект соціального порівняння. Користувачі прагнуть відповідати стандартам, які формуються в соціальних мережах. Це впливає на формування колективних уявлень про успіх та щастя.

Системні особливості соціального підкріплення в соціальних мережах базуються на методах винагород та визнання. Кількість підписників та взаємодій стає мірилом соціального статусу. Алгоритми платформ заохочують створення контенту, який отримує більше залучення. Користувачі адаптують свою поведінку відповідно до отриманого зворотного зв'язку. Принципи гейміфікації підсилюють залежність від соціального схвалення. Формується система соціальної валідації через цифрові метрики.

Структурні елементи інформаційних бульбашок та ехо-камер створюються через процеси фільтрації та персоналізації контенту. Алгоритми соціальних мереж показують користувачам переважно ту інформацію, яка відповідає їхнім поглядам. Це призводить до поляризації думок та обмеження доступу до альтернативних точок зору. Технологічні особливості рекомендацій підсилюють існуючі переконання користувачів. Формуються закриті спільноти однодумців. Це впливає на фрагментацію суспільної свідомості.

Ключові аспекти соціального впливу в мережах діють через лідерів думок та інфлюенсерів. Популярні користувачі формують тренди та впливають на смаки аудиторії. Соціальні мережі створюють нові форми авторитету та впливу. Економічні стимули монетизації впливу стимулюють створення переконливого контенту. Інфлюенсери використовують психологічні техніки для посилення свого впливу. Формується нова система соціальних авторитетів. [8, с. 84]

Фундаментальні процеси групової ідентифікації в соціальних мережах впливають на формування колективної свідомості. Користувачі об'єднуються в групи за інтересами та поглядами. Формуються онлайн-спільноти з власними нормами та цінностями. Соціальні параметри групової динаміки впливають на формування колективних переконань. Соціальні мережі підсилюють почуття

приналежності до певних груп. Це впливає на формування соціальної ідентичності.

Технологічні особливості поширення інформації в соціальних мережах базуються на принципах мережевого ефекту. Вірусний контент швидко охоплює велику аудиторію через функції шерингу. Алгоритми платформ сприяють поширенню популярного контенту. Психологічні фактори соціального доказу впливають на сприйняття інформації. Користувачі більше довіряють контенту, який отримав багато взаємодій. Формуються нові патерни поширення інформації.

Основні принципи формування довіри в соціальних мережах впливають на сприйняття інформації. Користувачі більше довіряють контенту від своїх друзів та знайомих. Системні елементи верифікації та соціального підтвердження створюють ілюзію достовірності. Платформи розробляють системи оцінки надійності джерел. Формуються нові критерії довіри до інформації. Це впливає на формування колективних уявлень про правду. [7, с. 20]

Характерні риси соціального навчання в мережах відбуваються через спостереження та наслідування. Користувачі засвоюють нові моделі поведінки через контент соціальних мереж. Особливості демонстрації успішних практик впливають на формування соціальних норм. Платформи створюють можливості для обміну досвідом та знаннями. Формуються нові способи передачі соціального досвіду. Це впливає на процеси соціалізації.

Базові елементи соціального контролю в мережах діють через системи модерації та спільноти. Користувачі регулюють поведінку один одного через інструменти зворотного зв'язку. Платформи встановлюють правила та обмеження для контенту. Фактори соціального осуду впливають на формування норм поведінки. Формуються системи саморегуляції онлайн-спільнот. Це впливає на формування соціальних стандартів.

Організаційні аспекти колективної дії в соціальних мережах базуються на можливостях швидкої мобілізації. Платформи надають інструменти для координації спільних дій. Особливості вірусного поширення інформації

сприяють швидкому залученню учасників. Формуються нові форми соціальної солідарності. Соціальні мережі підсилюють ефективність колективних дій. Це впливає на способи соціальної мобілізації. [20, с. 178]

Динамічні процеси формування трендів у соціальних мережах впливають на масову культуру. Алгоритми платформ виявляють та підсилюють популярні теми. Структурні елементи хештегів та челенджів створюють нові культурні феномени. Користувачі прагнуть відповідати актуальним трендам. Формуються глобальні культурні патерни. Це впливає на розвиток масової культури.

Психологічні інструменти впливу в соціальних мережах використовують особливості людської психіки. Платформи застосовують принципи поведінкової економіки для утримання уваги. Системні методи винагород та покарань впливають на формування звичок. Користувачі стають залежними від соціального схвалення. Формуються нові форми психологічної залежності. Це впливає на психічне здоров'я користувачів.

Маркетингові стратегії формування споживчої поведінки в соціальних мережах базуються на таргетованій рекламі. Платформи збирають детальні дані про інтереси та поведінку користувачів. Алгоритмічні системи рекомендацій впливають на споживчий вибір. Соціальні мережі створюють нові потреби та бажання. Формуються нові патерни споживання. Це впливає на економічну поведінку людей. [28, с. 90]

Таким чином, різноманітні аспекти впливу соціальних мереж на суспільну свідомість є комплексними та багаторівневими. Вони охоплюють технологічні, психологічні, соціальні та культурні особливості взаємодії користувачів з цифровими платформами. Розуміння цих процесів є важливим для усвідомлення трансформацій, які відбуваються в сучасному інформаційному суспільстві.

Висновки до розділу 1

У сучасному інформаційному суспільстві соціальні мережі стали не лише технічним інструментом комунікації, вони формують нові парадигми

спілкування, де стираються межі між особистим і публічним, локальним і глобальним. Завдяки широким можливостям масштабування та персоналізації, соціальні мережі забезпечують одночасно гіперіндивідуалізацію досвіду користувача і колективізацію його свідомості через участь у цифрових спільнотах.

Формування громадської думки в умовах цифрової епохи набуло динамічного, фрагментованого й емоційно забарвленого характеру. Алгоритмічні стрічки новин, рекомендаційні системи та вплив інфлюенсерів дедалі більше визначають, що саме користувачі бачать, обговорюють і в що вірять. Традиційні джерела авторитету поступово поступаються місцем новим центрам впливу – блогерам, експертам із соціальних медіа, і навіть звичайним користувачам, які в певний момент здобувають "віральну" увагу. Це створює нові виклики для збереження об'єктивності, плюралізму думок та інформаційної безпеки.

Вплив соціальних мереж на суспільну свідомість охоплює багатоаспектну систему механізмів, серед яких – емоційне зараження, ефект ехо-камер, цифровий конформізм, групова ідентифікація, алгоритмічний контроль над інформацією. Взаємодія між платформами, контентом і користувачами відбувається на рівні глибоких психологічних і соціальних процесів, що призводить до появи нових форм соціального контролю, етичних дилем, а також трансформації традиційних структур влади, ієрархій та авторитетів.

Таким чином, соціальні мережі не просто відображають реальність – вони її конструюють. Вони створюють нову цифрову архітектуру суспільства, в якій інформація є водночас і ресурсом, і зброєю, і товаром. Розуміння механізмів їхнього впливу на громадську думку й суспільну свідомість є необхідною умовою для ефективного функціонування сучасної демократії, розвитку цифрової грамотності та формування відповідального громадянства.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

2.1 Дослідження основних інструментів впливу соціальних мереж на громадську думку

У рамках дослідження впливу соціальних мереж на формування громадської думки в сучасних умовах мною було проведено низку якісних методів аналізу, які дозволили виявити ключові тенденції, механізми та особливості інформаційного впливу в умовах цифрового суспільства. Основною метою цього етапу дослідження стало глибоке осмислення, яким чином соціальні мережі трансформують сприйняття суспільно-політичної інформації, знижують або підвищують рівень критичного мислення аудиторії, а також формують уявлення про соціальну реальність, що є особливо актуальним у контексті воєнного часу та інформаційної турбулентності.

З метою забезпечення достовірності та репрезентативності дослідження мною було застосовано три основні методи збору та аналізу даних: експертні інтерв'ю, контент-аналіз з елементами дискурс-аналізу. Поєднання цих методів дозволило комплексно дослідити явище інформаційного впливу та виявити його багатовимірну природу.

Емпіричне дослідження включало два етапи експертного опитування. На першому етапі було проведено інтерв'ю з п'ятьма фахівцями у сферах медіа, комунікацій, соціології та цифрового маркетингу (журналіст із понад 15-річним досвідом, політолог, керівниця PR-агенції, медіааналітик та викладач соціальних комунікацій). Ці бесіди тривали 25–40 хвилин і були спрямовані на виявлення базових тенденцій і гіпотез щодо впливу соціальних мереж на громадську думку.

На другому етапі було реалізовано серію з восьми напівструктурованих інтерв'ю тривалістю 60–90 хвилин з експертами у галузях політичних комунікацій, медіасоціології та політичного консалтингу. Вибір експертів базувався на їхній залученості до проєктів із моніторингу суспільної думки, досвіді роботи в інформаційному середовищі та здатності до комплексного

аналізу цифрового контенту. Усі інтерв'ю проводилися онлайн та були записані за згодою учасників.

Аналіз матеріалів здійснювався за допомогою індуктивної категоризації виділення повторюваних тем та формулювання узагальнених висновків. У результаті було визначено п'ять ключових аспектів впливу соціальних мереж на формування громадської думки, серед яких візуальна емоційність, алгоритмічна селекція контенту, роль інфлюенсерів, сприйняття достовірності інформації та емоційна мобілізація аудиторії.

Інтерв'ю проходили в онлайн-форматі, тривали від 25 до 40 хвилин, і записувалися з дозволу учасників. Аналіз відповідей здійснювався методом індуктивної категоризації, тобто я виокремлювала повторювані теми та формулювала основні узагальнення. В результаті обробки матеріалів було виявлено п'ять ключових аспектів впливу соціальних мереж на формування громадської думки:

1. Візуальна емоційність як механізм впливу. Усі п'ятеро експертів однозначно наголосили на тому, що візуальний контент фотографії, відео, меми має значно потужніший вплив на емоційне сприйняття інформації, ніж текст. Як зазначила Тетяна Іванова, аналітикиня з інформаційної безпеки:

«Під час інформаційної війни вірусний контент слугує зброєю, здатною впливати на масову свідомість без прямої пропаганди».

Один із респондентів підкреслив:

«Сьогодні картинка — це нова форма аргументації. Людина бачить знімок з поля бою, і це автоматично формує її позицію без жодного раціонального аналізу».

«Це підтверджується і статистичними спостереженнями: згідно з останніми дослідженнями Інституту масової інформації, пости з зображеннями мають у середньому на 80% більше взаємодій, ніж лише текстові публікації.

2. Алгоритмічні “бульбашки” думок. Троє з п'яти експертів акцентували увагу на ролі алгоритмів, які персоналізують стрічки користувачів і тим самим формують замкнуті інформаційні кола. В таких умовах людина регулярно

отримує лише ті повідомлення, які відповідають її вже сформованим уявленням, що призводить до посилення поляризації у суспільстві. Один із експертів охарактеризував це явище як “ефект дзеркала”, коли соцмережі не розширюють кругозір, а лише підсилюють уже наявні переконання. Так, згідно з дослідженням 2023 року Київського міжнародного інституту соціології, близько 62% українців зізнаються, що не читають точки зору, які суперечать їхній власній, і пояснюють це “небажанням дратуватися”.

3. Експресивна подача інформації та популізм. Чотири з п’яти експертів зазначили, що соціальні мережі сприяють спрощенню та емоціоналізації складних тем, зокрема політичних або соціальних. Це створює сприятливий ґрунт для популістських повідомлень, маніпуляцій, дезінформації. У популярних Telegram-каналах часто використовується риторика категоричних суджень: “зрада”, “перемога”, “знищення”, такі слова автоматично викликають сильні емоції і притягують увагу, навіть якщо інформація не перевірена.

4. Вплив інфлюенсерів як нових лідерів думок. Експерти одностайно підкреслювали важливість ролі блогерів, активістів, військових, волонтерів як нових форм медійного авторитету. Їхні повідомлення в соцмережах мають високу довіру, адже базуються на емоційній автентичності та персоналізованій оповіді. При цьому не завжди перевіряється джерело інформації. Один із експертів зазначив: «Сьогодні блогер, який “з фронту” знімає відео — це джерело більш авторитетне, ніж міністерство. Це нова медіареволюція».

5. Створення нової реальності. Соціальні мережі, за словами експертів, не просто відображають події вони конструюють соціальну реальність, зокрема через повторення певних тез, символів, образів. Як приклад, згадували масовий перехід до використання слоганів, таких як “наші воїни —герої”, “Україна понад усе”, які, з одного боку, згуртовують, а з іншого можуть виключати альтернативні точки зору.

З метою узагальнення експертних оцінок мною було складено таблицю та побудовано діаграму, в якій відображено частоту згадування кожного із зазначених механізмів .

Діаграма 2.1. «Частота згадувань механізмів впливу соціальних мереж на громадську думку (за результатами експертних інтерв'ю)»

Наступним етапом стало проведення дискурс-аналізу 50 публікацій у Facebook та Telegram-каналах, які регулярно публікують суспільно-політичні повідомлення. Відібрані пости аналізувалися за такими критеріями: домінантна лексика, використання емоційної риторики, наявність чітких меседжів або образів “свій-чужий”. Було встановлено, що переважна більшість постів (понад 80%) використовує бінарну опозицію (зрада-перемога, свої-чужі, ми-вони), що створює ефект поляризації.

Крім того, я провела елементи контент-аналізу, розподіливши ключові теми за частотою згадування: «війна» — 37%, «перемога» — 21%, «корупція» — 17%, «волонтери» — 13%, «економіка» — 12%. Це свідчить про домінування безпекових та емоційно значущих тем у контенті.

Узагальнюючи результати, можна зробити висновок, що соціальні мережі є потужним інструментом формування громадської думки, що діє через низку механізмів: від візуальної маніпуляції до створення нових форм публічної комунікації. Інформаційна політика держави має враховувати ці особливості, особливо в умовах гібридної війни та інформаційної агресії з боку РФ.

2.2 Роль соціальних мереж у формуванні суспільно-політичних настроїв

У своєму дослідженні я прагнула з'ясувати, як саме соціальні мережі впливають на формування суспільно-політичних настроїв у сучасному інформаційному просторі. З огляду на стрімкий розвиток цифрових комунікацій, традиційні канали політичної взаємодії втрачають монополію на формування громадської думки, поступаючись місцем динамічному, візуалізованому і часто емоційно забарвленому контенту соціальних мереж. Для досягнення мети я провела якісне дослідження, що включало глибинні експертні інтерв'ю, кейс-стаді та дискурс-аналіз.

Методологія дослідження базувалася на якісному підході, що включав кілька етапів. Першим етапом стало проведення попередніх інтерв'ю з п'ятьма експертами у сферах медіа, цифрового маркетингу, соціології та комунікацій (тривалість — 25–40 хвилин). Метою цього етапу було уточнення проблемного поля дослідження, виявлення ключових тем і гіпотез щодо впливу соціальних мереж на громадську думку.

На другому, основному етапі було проведено вісім напівструктурованих глибинних інтерв'ю тривалістю 60–90 хвилин із експертами в галузях політичних комунікацій, медіасоціології та політичного консалтингу. Критеріями відбору респондентів стали: не менше п'яти років професійного досвіду, наявність публікацій або участь у проєктах, присвячених аналізу соціальних медіа.

Доповненням до інтерв'ю слугував метод кейс-стаді аналіз комунікаційних стратегій у межах суспільно-політичних кампаній у соціальних мережах (2020–2024), а також дискурс-аналіз, який дозволив виявити патерни політичної комунікації та стратегії впливу на громадську думку.

Зібрані дані були проаналізовані за допомогою тематичного аналізу з подальшою тріангуляцією результатів, що забезпечило зіставлення інформації з різних джерел і підвищило достовірність аналітичних висновків.

Під час аналізу інтерв'ю я з'ясувала, що соціальні мережі докорінно змінили характер політичної комунікації. Як зазначив один із експертів з

політичних комунікацій, сучасний політичний дискурс стає дедалі більш неформальним, персоналізованим та емоційно забарвленим. Це, на думку експертів, свідчить про зсув від традиційної інституційної моделі комунікації до такої, в якій центральну роль відіграє особистісний імідж політика та емоційний вплив на аудиторію. Зокрема, дискурс-аналіз дозволив виокремити кілька ключових трансформацій. По-перше, відбувається персоналізація політики: як пояснив один із політологів, виборці дедалі менше орієнтуються на партійні програми, натомість основну увагу приділяють особистостям політиків, чий публічний образ формують саме соціальні мережі. По-друге, спостерігається емоціоналізація дискурсу: політичні повідомлення дедалі частіше будуються з орієнтацією на емоційний вплив, оскільки, як зазначив один із консультантів, емоційно насичений контент краще сприймається у стрічці новин і має більший потенціал до поширення. По-третє, має місце фрагментація простору обговорення: за словами соціологині медіа Коваль Н., соціальні мережі сприяють формуванню окремих інформаційних "бульбашок", усередині яких циркулюють різні, часто неперехресні, дискурси. Крім того, в процесі аналізу кейсів я звернула увагу на зростання ролі візуального контенту фото, відео, мемів, які дедалі частіше стають основними носіями політичних меседжів. Як пояснила експертка з політичного PR, складні ідеї усе частіше редукуються до простих візуальних символів, що є зручними для швидкого споживання та подальшого поширення.

Завдяки аналізу кейсів було виявлено, що соціальні мережі мають потужний мобілізаційний потенціал, який реалізується через низку механізмів, виокремлених експертами. Зокрема, цифровий активіст наголосила на оперативності та здатності мереж швидко поширювати інформацію і координувати дії без потреби у складній організаційній структурі. Соціолог підкреслив важливість ефекту "я не один", коли користувач, спостерігаючи, що його позицію поділяють інші, відчуває підтримку і набуває більшої готовності до дій. Політолог звернув увагу на низький поріг залучення, який дає можливість громадянам долучатися до суспільно-політичних процесів навіть через

мінімальні прояви активності, такі як підписання петицій, поширення інформації або участь у флешмобах. Водночас експерти акцентували й на ризиках, зокрема на явищі "слактивізму" поверхневої активності, яка не переходить у реальні дії. Так, одна із експертів зазначила, що важливим завданням є створення ефективних механізмів поступової активізації користувачів, що сприяло б трансформації онлайн-участі в офлайн-дії.

У процесі аналізу дискусій у соціальних мережах було зафіксовано посилення політичної поляризації, що, на думку експертів, зумовлене низкою факторів. Зокрема, експерт з політології акцентує увагу на феномені ехо-камер, у межах яких користувачі здебільшого взаємодіють із однодумцями, що сприяє закріпленню та радикалізації односторонніх переконань. Експерт з лінгвістики звертає увагу на використання поляризуючої лексики, яка створює мовну опозицію між «своїми» і «чужими», тим самим посилюючи розмежування у суспільстві. Експерт з соціології наголошує на явищі «спіралі мовчання», коли через агресивність і токсичність публічних дискусій особи з поміркованими поглядами утримуються від висловлювань, що своєю чергою сприяє подальшій радикалізації простору. Контент-аналіз підтвердив наявність низки чинників, які сприяють радикалізації: алгоритмічне просування конфліктного контенту, зниження бар'єрів до агресії в онлайн-середовищі, групова поляризація та спрощення складних питань до бінарних оцінок. У межах дослідження також було виявлено, що соціальні мережі дедалі активніше використовуються як інструмент цілеспрямованого політичного впливу. Так, один з експертів зазначив, що сучасні кампанії ґрунтуються на чітко спланованих стратегіях політичного PR із використанням алгоритмів платформ, емоційних тригерів і впливових фігур. Загалом дослідження дозволило встановити, що соціальні мережі не лише відображають, а й активно формують суспільно-політичні процеси. Вони здатні одночасно сприяти демократизації інформаційного простору та загострювати поляризацію, спрощувати складні концепти й маніпулювати суспільними настроями. Утім, за умови етичної та професійної

політичної комунікації, потенціал соціальних мереж може бути спрямований на підвищення рівня свідомості та доступної політичної участі.

2.3 Перспективи та ризики впливу соціальних мереж на громадську думку в умовах інформаційного суспільства

Інформаційне суспільство XXI століття характеризується безпрецедентним впливом соціальних мереж на формування громадської думки. Цей вплив створює як нові можливості для демократизації публічного дискурсу, так і серйозні ризики та виклики для інформаційної екології суспільства. У даному підрозділі представлено аналіз перспектив та ризиків впливу соціальних мереж на громадську думку на основі експертних оцінок, інтерпретації результатів дослідження та аналізу актуальних тенденцій. Для аналізу перспектив та ризиків впливу соціальних мереж на громадську думку було застосовано комплексний методологічний підхід, що включає метод експертних оцінок (проведення глибинних інтерв'ю з 10 експертами у сферах медіадосліджень, інформаційної безпеки, digital-етики та технологічного прогнозування), SWOT-аналіз впливу соціальних мереж на громадську думку з виділенням сильних і слабких сторін, можливостей та загроз, метод сценарного прогнозування (розробка альтернативних сценаріїв розвитку впливу соціальних мереж), а також аналіз кейсів – вивчення конкретних випадків впливу соціальних мереж на формування громадської думки з акцентом на ідентифікацію перспектив та ризиків.

Аналіз експертних оцінок свідчить про значний потенціал соціальних мереж для демократизації публічного дискурсу. Зокрема, вони розширюють доступ до публічної сфери, знижуючи бар'єри для участі у суспільному діалозі; посилюють представництво маргіналізованих груп, які отримують інструменти для артикулювання своїх потреб; сприяють розвитку горизонтальних форм колективної дії, базованих на мережевій самоорганізації; та підвищують прозорість і відповідальність суспільних інституцій через можливість моніторингу і негайного поширення критичної інформації. Кейс-стаді

демонструють, як соціальні мережі стають платформою для обговорення важливих, але раніше маргіналізованих тем.

Експертний аналіз технологічних тенденцій виявив ключові напрями, що можуть трансформувати механізми формування громадської думки. Зокрема, це розвиток штучного інтелекту і машинного навчання, що дозволяє як виявляти дезінформацію, так і посилювати персоналізований вплив на користувачів; поява AR/VR-технологій, які створюють емоційно насичені форми інформаційного впливу; застосування блокчейн-технологій для створення прозорих децентралізованих платформ; а також розвиток технологій розпізнавання мови та аналізу тексту, що дозволяють автоматично і масштабно оцінювати суспільні настрої. Водночас SWOT-аналіз вказує на амбівалентність таких технологій, які одночасно відкривають нові можливості і породжують нові загрози.

Серед основних ризиків експерти виділяють поширення дезінформації та фейкових новин, у тому числі з використанням deepfake-технологій; таргетовані психологічні впливи на основі персональних даних; інформаційні операції з використанням ботів і координованих кампаній; а також алгоритмічні упередження, що сприяють поляризації суспільства. Всі ці фактори можуть суттєво підірвати здатність громадськості формувати обґрунтовану думку та вести конструктивний діалог.

У сфері етики та нормативного регулювання експерти вказують на потребу балансу між свободою слова і інформаційною безпекою; прозорість алгоритмів та процедур модерації контенту; захист персональних даних і забезпечення інформованої згоди користувачів; а також подолання ризиків монополізації інформаційного простору з боку великих технологічних компаній. Аналіз глобальних регуляторних тенденцій свідчить про поступовий перехід до комплексніших підходів, що поєднують етичні, правові й технологічні інструменти.

Нарешті, експерти наголошують на критичній важливості розвитку медіаосвіти і критичного мислення як стратегічного ресурсу для протидії негативним наслідкам впливу соціальних мереж. Це включає розвиток цифрової

грамотності, інтеграцію медіаосвіти в освітні програми, поширення інструментів фактчекінгу та верифікації, а також заохочення соціальних платформ до участі в освітніх ініціативах. Усе це дозволяє зміцнити здатність громадян до усвідомленого і відповідального споживання інформації в умовах динамічного цифрового середовища.

Висновки до розділу 2

Проведений аналіз експертних інтерв'ю та контент-аналіз показав, що основні механізми впливу соціальних мереж зосереджені у площині візуально-емоційного, алгоритмічного та соціально-психологічного впливу. Найбільш значущим виявився візуальний контент як емоційний тригер: зображення, відео та меми здатні викликати сильні афекти, які обходять раціональну фільтрацію й впливають безпосередньо на позиції громадян.

Алгоритмічна селекція інформації створює феномен "інформаційних коконів", що призводить до замкненості світоглядних позицій і ускладнює публічну дискусію. Соціальні мережі не лише інформують, а й емоційно заряджають, підсилюючи ефекти когнітивного підтвердження та групової поляризації. Це робить їх одночасно інструментом згуртування і поділу суспільства.

Водночас зростає роль інфлюенсерів як нової форми символічної влади. Їхній вплив часто несе більше довіри, ніж офіційні інституції, що переформатовує традиційну ієрархію авторитетів. Соціальні мережі, за результатами дискурсивного аналізу, створюють реальність, де символічне (образ, слоган, наратив) стає важливішим за фактичне. Це особливо небезпечно у часи криз, коли популізм легко витісняє аналітику.

Політична комунікація зазнала глибокої трансформації: від інституційної моделі – до персоналізованої, де головну роль відіграє не платформа чи програма, а особа – її харизма, емоційна автентичність, здатність до візуального самовираження. Дослідження засвідчило, що соціальні мережі виконують роль

катализатора для мобілізації: швидкість поширення інформації, низький поріг залучення, ефект «підтвердження думки більшістю» сприяють масовій участі.

Однак, паралельно із мобілізаційним потенціалом, виникають нові загрози: посилення токсичності комунікацій, радикалізація думок у межах ехо-камер, поширення «слактивізму» як сурогатної форми участі. Політичний дискурс дедалі більше перетворюється на змагання за емоцію, а не аргумент, що веде до симпліфікації складних тем і втрати критичного осмислення.

У перспективі соціальні мережі залишаються амбівалентним явищем: вони мають значний потенціал для розширення громадянських прав, представництва та горизонтального самоорганізованого впливу, проте водночас — слугують полем для маніпуляцій, дезінформації та неконтрольованих алгоритмічних втручань у свідомість користувачів.

Особливо загрозливими є гібридні ризики: персоналізовані впливи на основі Big Data, емоційне програмування через deepfake-технології, інформаційні атаки через бот-мережі. Це вимагає комплексної відповіді — від етичного дизайну платформ і прозорості алгоритмів до нормативного регулювання та критичного навчання аудиторії.

Медіаосвіта, цифрова етика, фактчекінг і підвищення свідомості користувачів постають ключовими інструментами зміцнення демократичного потенціалу соціальних мереж. Майбутнє залежить не лише від технологій, а від того, як суспільство навчиться ними керувати.

ВИСНОВКИ

У ході виконання дипломної роботи було здійснено комплексне дослідження впливу соціальних мереж на формування громадської думки в умовах сучасного інформаційного суспільства. На основі аналізу теоретичних концепцій, практичних кейсів та експертних оцінок були виявлені ключові характеристики, механізми, перспективи та ризики, пов'язані з цим процесом. У першому розділі було визначено, що соціальні мережі виступають як ключовий феномен цифрової доби, трансформуючи способи комунікації, обміну інформацією та взаємодії в публічному просторі. Встановлено, що соціальні мережі виконують функції інформаційних хабів, платформ самоідентифікації та каналів соціального впливу, що суттєво змінює структуру громадського дискурсу та знижує поріг доступу до нього для різних соціальних груп.

Окремо було досліджено поняття громадської думки в цифрову епоху, її динаміку, медіазалежність та взаємодію з інструментами цифрової комунікації. Виявлено, що у цифровому середовищі громадська думка формується значно швидше, але є менш стабільною, оскільки перебуває під постійним впливом візуального контенту, алгоритмічних рекомендацій та мережевих ефектів. Було детально проаналізовано механізми впливу соціальних мереж на суспільну свідомість, серед яких ключову роль відіграють: алгоритмічне ранжування контенту, персоналізація інформаційних потоків, механізми соціального підтвердження (лайки, коментарі, репости), вплив лідерів думок та інформаційне бульбашкове середовище, що часто веде до ефекту поляризації та радикалізації позицій.

У другому розділі роботи було здійснено аналіз практичних аспектів впливу соціальних мереж на формування громадської думки. Розглянуто основні інструменти цифрового впливу, такі як таргетована реклама, боти та автоматизовані мережі, меметичні кампанії, використання вірального контенту, психологічний профайлінг та експлуатація емоційних тригерів. Виявлено, що соціальні мережі відіграють ключову роль у мобілізації політичних настроїв, поширенні протестних наративів, організації цифрового активізму, а також – на

жаль – у поширенні дезінформації та інформаційних впливів з боку недержавних і державних акторів.

Особливу увагу було приділено аналізу перспектив і ризиків впливу соціальних мереж на громадську думку. З одного боку, визначено високий потенціал соціальних платформ для демократизації публічного простору: вони сприяють участі маргіналізованих груп, розширюють доступ до суспільного діалогу, стимулюють прозорість влади та розвиток горизонтальних форм взаємодії. З іншого боку, виявлено серйозні загрози: зростання масштабів дезінформації, маніпулятивний вплив за допомогою штучного інтелекту, небезпеки персоналізованого психологічного тиску, інформаційних операцій, алгоритмічної поляризації, а також етичні дилеми, пов'язані з модерацією контенту, захистом даних користувачів і прозорістю алгоритмів.

Крім того, дослідження показало, що ефективна протидія негативним наслідкам можлива лише за умови комплексного підходу: розвитку цифрової та медіаосвіти, підвищення критичного мислення громадян, удосконалення нормативного регулювання цифрового простору, забезпечення прозорості діяльності платформ і впровадження механізмів алгоритмічної підзвітності. Акцент зроблено на важливості медіаграмотності як фундаментальної компетенції для сучасного громадянина, здатного усвідомлено сприймати, оцінювати та поширювати інформацію в умовах цифрового шуму.

Таким чином, дипломна робота засвідчила складний і багатовимірний характер впливу соціальних мереж на громадську думку. Соціальні мережі виступають потужним інструментом формування суспільної свідомості, який містить у собі як великі можливості для посилення демократичного діалогу та соціальної участі, так і значні ризики інформаційних маніпуляцій, розколу суспільства та ерозії довіри. Балансування між цими полюсами є одним з головних викликів для сучасної інформаційної доби, а вирішення цього виклику потребує інтеграції технологічних, етичних, освітніх і правових підходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арбітман А. Комунікативний простір блогосфери: функції та дисфункції. Актуальні проблеми психології, соціології, педагогіки. Київ : Наукова думка, 2010. 123 с.
2. Базик Р. Р. Роль соціальних медіа як інструменту поширення пропаганди та їх вплив на політичну активність суспільства. Київ : КНУ, 2024. 156 с.
3. Балюн О. О., Беліменко А. О. Еволюція розвитку інструментів корпоративної соціальної відповідальності. Київ : КПП, 2019. 189 с.
4. Білик В. В., Сергієнко О. А., Крупенна І. А. Інструменти цифрового маркетингу в умовах трансформації комунікацій сучасної організації. Чернівці : ЧНУ, 2020. 140 с.
5. Бочко О. Ю. Публічний маркетинг та його складові в сучасному суспільстві. Львів : ЛНУ, 2023. 140 с.
6. Гончарук О. П. PR-менеджмент у соціокультурній сфері: становлення і розвиток. Київ : КНУКіМ, 2023. 175 с.
7. Гришин М. Маніпулятивні технології у соціальних медіа: основні тактики. Київ : МАУП, 2024. 126 с.
8. Губницька О. В. Соціальні мережі як інструмент політичної маніпуляції. Харків : ХНУРЕ, 2023. 185 с.
9. Даніш В. В. Методи впливу політичної пропаганди на свідомість молоді: український контекст. Київ : КНУ, 2024. 168 с.
10. Данько Ю. А. Соціальні мережі як форма сучасної комунікації: політологічний вимір. Київ : Академія, 2015. 198 с.
11. Демків О. Б. Мережева структура соціального капіталу. Львів : ЛНУ, 2006. 165 с.
12. Дмитрієнко К. Адаптація моделі Курамото для аналізу розповсюдження інформації в соціальних мережах. Київ : КПП, 2023. 214 с.
13. Доновська Г. С. Інформаційні кампанії в соціальних мережах як інструмент просування соціально значущих ініціатив. Львів : ЛНУ, 2022. 176 с.

14. Іванова А. Б., Качинська Н. О. Твіттер-дипломатія як інструмент публічної дипломатії США. Київ : КНУ, 2013. 202 с.
15. Іващенко В., Гришин М. Типологічні різновиди стратегій у соціальних медіа. Київ : КНУ, 2024. 126 с.
16. Кіца М. Роль соціальних мереж у сучасній журналістиці. Львів : Львівська політехніка, 2018. 105 с.
17. Коваленко Є. М. Інструменти цифрового маркетингу в індустрії моди. Київ : КНУТД, 2024. 156 с.
18. Коган К. М. Соціальні мережі як елемент нового соціального середовища. Київ : КНУ, 2014. 178 с.
19. Кокарча Ю. А. Соціальні мережі як чинник політичного впливу в умовах розвитку демократичної політичної культури. Київ : НПУ, 2020. 185 с.
20. Корнєєв В. М. Комунікаційні технології як засоби проектування соціальної дійсності. Київ : КНУ, 2014. 181 с.
21. Корнієвський О. Вплив сучасних інтернет-комунікацій на формування громадської думки. Київ : НАН України, 2024. 200 с.
22. Курбан О. В. Сучасні інформаційні війни в соціальних онлайн-мережах. Київ : КУ імені Грінченка, 2016. 190 с.
23. Латишев М. В. Вплив цифрових технологій на формування громадської думки та політичних переконань в Україні. Луцьк : ВНУ, 2024. 145 с.
24. Легеза Я. О. Особливості взаємодії громадської думки та влади в Україні. Київ : КНУ, 2008. 168 с.
25. Ліченко А. Д. Соціальні мережі Facebook і Twitter як інструмент медіадипломатії. Київ : КНУ, 2014. 165 с.
26. Лобовикова Е. М., Мельников А. С. Соціальні мережі як феномен інформаційного суспільства. Львів : ЛНУ, 2011. 160 с.
27. Лопатченко І. М. Застосування соціальних мереж як сучасного механізму взаємодії органів влади і громадськості. Київ : НАДПСУ, 2018. 184 с.

28. Любохинець О. В. Теоретичні засади формування та практика впровадження корпоративної соціальної відповідальності підприємств. Хмельницький : ХНУ, 2013. 195 с.
29. Матвейшина С. Я. Вплив соціальних мереж на імідж бренду. Харків : ХНЕУ, 2023. 145 с.
30. Отрішко М. А., Харкевич Н. Медіакультура як фактор формування громадської думки в малих містах. Суми : СумДУ, 2024. 167 с.
31. Полішкевич Л. Д. Теоретичні засади взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськістю. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2016. 158 с.
32. Путрашик В. І., Марчук Г. І., Плеханова Т. М. Цифрова журналістика та вплив соціальних мереж на формування громадського уявлення. Київ : КНУ, 2024. 189 с.
33. Рудик М. Вплив соціальних медіа на формування громадської думки. Львів : ЛНУ, 2020. 206 с.
34. Савицька Н. Л. Маркетинг у соціальних мережах: стратегії та інструменти на ринку B2C. Харків : ХНЕУ, 2017. 175 с.
35. Січкаренко Г., Овсієнко А., Яременко С. Особливості інформаційно-комунікаційних практик в соціальних мережах сьогодні. Київ : НАН України, 2022. 190 с.
36. Філіпенко Л. Роль соціальних мереж у формуванні суспільної думки під час російсько-української війни. Київ : КНУ, 2024. 189 с.
37. Шаповалов А. Інформаційний тероризм: технології маніпуляції свідомістю та методи протидії в умовах глобальних інформаційних війн. Київ : НІСД, 2024. 205 с.
38. Шачковська Л. С. Теоретичні основи віртуальної дипломатії. Київ : Дипломатична академія, 2018. 165 с.
39. Щапова А. В. Вплив соціальних мереж на формування громадської думки в контексті конфліктів. Харків : ХНУ, 2024. 178 с.
40. Щеглова Д. Є. Вплив соціальних мереж на формування громадської думки та політичну активність. Київ : КНУ, 2024. 195 с.

ДОДАТКИ

Додаток А.

Гайд для напівструктурованого інтерв'ю

Мета: зібрати експертні думки щодо впливу соціальних мереж на формування громадської думки в умовах війни.

Приклад запитань:

1. Як ви оцінюєте роль соціальних мереж у формуванні громадської думки в Україні сьогодні?
2. Які механізми поширення інформації у соціальних мережах ви вважаєте найбільш впливовими?
3. Чи спостерігали ви приклади маніпуляцій або дезінформації в соцмережах останнім часом?
4. Які групи користувачів найбільше піддаються впливу соцмереж?
5. Як ви вважаєте, як змінилася роль медіа-експертів або інфлюенсерів із початком повномасштабного вторгнення?

*Додаток Б***Категорії дискурсивного аналізу**

Категорія	Пояснення
Емоційність контенту	Вживання емоційно забарвленої лексики, слів тривоги, гніву, шоку.
Інституціональна недовіра	Висловлювання про неефективність влади, корумпованість, зраду тощо.
Героїзація	Створення позитивних образів захисників, волонтерів, інфлюенсерів.
Маніпулятивна інформація	Повідомлення без перевірених джерел, що викликають різкі емоційні реакції.

Список опитаних експертів

Код	Стать	Вік	Посада	Стаж роботи (повні роки)
E01	Ч	42	Журналіст	18
E02	Ж	36	Політолог	12
E03	Ч	29	Медійник	7
E04	Ж	51	Соціолог	25
E05	Ч	45	PR-спеціаліст	15
E06	Ж	33	СММ-менеджер	9
E07	Ж	37	СММ-менеджер	10
E08	Ж	31	Копірайтер	7